

A photograph of a man with a beard and sunglasses on his head, wearing a black hoodie, leaning over a table. He is holding a green marker and drawing on a piece of paper. A young boy with dark hair, wearing a green t-shirt with a graphic, is sitting next to him, looking down at the paper. The background shows a room with white cabinets and a pink notice on the wall.

KAN MAN TALE MED BØRN OM KRIG

Kæmp mod systemstress:

Løft kritikken

Læs side 14

Palæstina:

Frida og Albert hjælper

Læs side 20

Tidlig forebyggelse:

Sundhedsplejersker i vuggestuen

Læs side 26

Udgiver:

LFS, Landsforeningen for
Socialpædagoger
Rosenvængets Allé 16,
2100 København Ø
Telefon: 3544 4546
www.lfs.dk

Ansvarshavende redaktør:

Kirsten Gunvor Løth (formand)

Redaktion:

E-mail: lfsnyt@lfs.dk

Anna Louise Stevnhøj,
Daglig redaktør

Telefon: 4697 1662/ 3071 8947

Email: alst@foa.dk

Agnete Solvej Christiansen,
Journalist

Telefon: 4697 1671

Email: agch@foa.dk

Anni M. Wiecka,
Journalist

Telefon: 4697 1663

Email: anni@foa.dk

Signe Rosa Skelbæk,
Barsel

Forsidefoto:

Anni M. Wiecka

Layout: Falk og musen

Grafisk produktion:

Jørn Thomsen
Elbo A/S, som er certificeret efter
følgende internationale standarder:
ISO 14001 miljøcertificering. ISO 9001
kvalitetscertificering, FSC-certifice-
ring og Svanemærket. T

Medieinfo og deadlines på:

lfs.dk

Oplag: 12.500 • ISSN: 2794-3747
50. årgang

Næste nummer udkommer i
uge 26 2025.

Deadline 12. juni 2025.

Åbningstider:

Mandag, tirsdag, onsdag
og fredag 10.00-14.00
Torsdag 12.00-16.00
Telefon: 3544 4546
E-mail: lfs@lfs.dk

- 3 Leder: Bladet lukker, men historierne lever videre
- 6 Samtaler om krig – væk fra børnemiljøet
- ? Sami rummer begge sider
- 11 Velfærdstalenterne 2025
- 12 Kvinden bag Cirkeline
- 14 Løft kritikken
- 16 Handicapaktivisterne løfter kritikken
- 19 Cykl med verdenseliten
- 20 Pædagogik i Palæstina
- 24 Medlemsportræt:
Jeg kan virkelig ikke lide at arbejde i kasser
- 26 Vi kan forebygge, at børnene bliver "en sag"
- 30 LFS-kalenderen
- 32 Sandt eller falsk:
Hjælper bedstemødre mere med børnebørnene, end
bedstefædre gør?

9 "Når det er en som mig, der har palæstinensisk baggrund, der for eksempel siger til et barn: "Du skal ikke tegne det israelske flag og skrive noget dumt henover det," så tager de bedre imod det. Særligt, når jeg reagerer på samme måde over for grimme ord på det palæstinensiske flag."

12

17

BLADET LUKKER, MEN HISTORIERNE LEVER VIDERE

På vegne af forretningsudvalget Kirsten Gunvor Løth, forkvinde i LFS

Vores kære medlemsblad LFS Nyt lukker. Der er ikke så mange andre måder at sige det på. Kort og præcist. Er det vemodigt – ja det synes jeg faktisk nogle dage. Men de fleste dage ved jeg, at det er den rigtige beslutning. Det har været drøftet med medlemmer både på vores repræsentantskab og efterfølgende i hovedbestyrelsen. Der er ingen vej uden om. Det kommer til at koste os langt over en million kroner om året at sende bladet ud til jer medlemmer. Det kan vi ikke længere forsvare.

Og når man er valgt til at tage vare på LFS og vores medlemmer, så kan man ikke undgå svære beslutninger. Sådan må og skal det være.

Siden 1974 har bladet været en trofast følgesvend i vores faglige fælleskab - LFS. Det var en tid uden internet og sociale medier. Medlemmer kunne dog lægge telefonbesked om møder, de ville have annonceret i bladet, og vi havde et velfungerende og billigt postvæsen.

Siden da har bladet gennemgået mange forandringer. Men opgaven har været den samme: At være inspirerende, oplysende og debatterende.

Når tiderne forandrer sig, gør måden, vi kommunikerer på, også. Vi vil nu bruge alle kræfter på at styrke vores digitale platforme og være endnu tættere på dig.

“Vi siger farvel til papiret, men ikke til fællesskabet. Ikke til fagligheden. Og slet ikke til kampen for bedre vilkår og synlighed for alle medlemmer af LFS.”

Det betyder, at vi styrker formidlingen af historier, nyheder og faglige pointer digitalt – via vores hjemmeside, nyhedsbreve og sociale medier. Her vil du stadig kunne læse om pædagogisk faglighed, løn, arbejdsmiljø og vilkår – og vi vil kunne reagere hurtigere, dække bredere og nå længere ud.

Vi siger farvel til papiret, men ikke til fællesskabet. Ikke til fagligheden. Og slet ikke til kampen for bedre vilkår og synlighed for alle medlemmer af LFS.

Det sidste LFS-Nyt udkommer i juni 2025. Sæt dig godt til rette, nyd duften af papir og nyd den særlige udgave.

Kirsten Gunvor Løth,
forkvinde for LFS

22. APRIL

Den 22. april var der første behandling af lovforslag om at hæve pensionsalderen i 2040 til 70 år. Det blev markeret med aktion foran Christiansborg, arrangeret af Skulder ved Skulder, LFS, BUPL, Socialpædagogerne kreds nord og Storkøbenhavn, 3F Kbh og BFMF, som stod bag.

Jan Hoby, som er næstformand for LFS var til stede, og han er ærgerlig over, at det ikke er den samlede fagbevægelse, som

sætter alle kræfter ind på at forhindre stigningen i pensionsalderen:

"Fagtoppen har på ingen måde prioriteret denne kamp. Man har spændt sig for den socialdemokratiske dagsorden. Ikke mærkeligt at fagbevægelsen mister medlemmer," siger Jan Hoby.

DAGPLEJEFEJRINGER 1. APRIL

Dagplejen i Lyngby-Tårnbæk Kommune kunne som den første af alle dagplejerne i LFS fejre 60-års jubilæum. Det foregik i dagplejehuset den første april med fint besøg fra både forvaltning, politikere og LFS, og alle dagplejere og børn havde lavet flagguirlander hjemmefra, som understregede festlighederne. Børnene fejrede med teater om den sultne larve og leg på motorbanen i haven.

Herlev Kommunes dagpleje kunne samme dag fejre åbningen af kommunens nye gæstehus, som kan modtage op til 10 børn om dagen dag, og som skal afhjælpe belastningen i dagplejen ved sygdom og ferie. Snoren blev klippet af Herlev Kommunes borgmester Marco Damgård, som fik hjælp fra en masse børn fra den kommunale dagpleje.

FREMTIDENS PÆDAGOGER SKAL VÆRE MED TIL AT STOPPE DIGITAL KRIMI- NALITET

Københavns Professionshøjskole har åbnet dørene til et nyt kursus. I samarbejde med en række politikredse har de skabt et kursus, der skal klæde fremtidens pædagog- og lærerstuderende bedre på til at tale med børn og unge om digitale forbrydelser. Kurset er frivilligt, og det første er netop løbet af stablen. Københavns Professionshøjskole skriver, at kurset er skabt ud fra en forpligtelse til at arbejde med digital dannelse og dykke ned i, hvordan man som pædagogisk personale forholder sig til gråzoneområder som billeddeling, muldvarpevirksomhed og grooming.

VIS, AT DU BAKKER OP OM VELFÆRDEN

Der er brug for investering i velfærd, og det skal politikerne huskes på, når kommunernes økonomi skal forhandles. Derfor har FH Hovedstaden, LFS, FOA SOSU, FOA Nordsjælland, FOA 1, Teknisk Landsforbund Hovedstaden og Bornholm arrangeret en markering foran Finansministeriet den 15. maj 16.30 til 17.45.

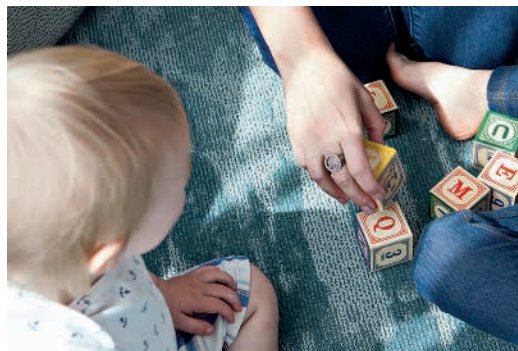
FAGLIG FREDAGSBAR MED BÅL OG FÆLLES- SANG I LFS

Vi mødes til faglig fredagsbar i LFS den 23. maj. Kom når du har fri fra arbejde, og tag gerne dine kollegaer med. Dørene og baren åbner klokken 16.30, og vi tænder bålet og synger sammen fra klokken 17. LFS serverer pizza klokken 18.30 – og så er der ellers bålhygge og hyggeligt samvær.

PAU VINDER FREM

Antallet af pædagogiske assistenter i de kommunale daginstitutioner er steget markant. Fra 2012 til 2022 er antallet af pædagogiske assistenter steget med 47 procent. De udgør nu otte procent af det samlede fastansatte personale i danske daginstitutioner. Det viser en analyse fra EVA, der

udkom tidligere på året. Analysen viser også, at PAU for en stor andels vedkommende fører til mere uddannelse: Knap en tredjedel af de pædagogiske assistenter, der blev færdige med uddannelsen i 2013, har gennemført en pædagoguddannelse i 2023.

SAMTALER OM KRIG – VÆK FRA BØRNEMILJ

Hvordan taler man med børn, der har oplevet krig på nært eller halvnært hold? I Børnehuset Legeland erfarede de som modtageinstitution for ukrainske flygtningebørn, at verbal samtale ikke var vejen frem.

"Det er via børnemiljøet og rammerne i institutionen, at vi arbejder med det, der har været svært for børnene. Ikke gennem samtaler om det, de har oplevet," siger Rasmus Schæffer, pædagogisk leder i Børnehuset Legeland i Valby.

Legeland blev i 2022 omdannet til modtageinstitution for ukrainske flygtningebørn, og det stillede en række krav til det pædagogiske personale om at skabe et trygt børnemiljø.

"Når de møder rolige voksne, genkendelige aktiviteter og genkendelige rutiner, så er det med til at bygge dem op igen," forklarer Rasmus Schæffer, der er pædagogisk leder i Legeland, som i dag er en almen integreret daginstitution og ikke længere en modtageinstitution - med seks ukrainske børn.

Nøglen til sproget

I dag kan det pædagogiske personale fint kommunikere med de ukrainske børn, da børnene efterhånden taler flydende dansk, men da Legeland oprindeligt modtog børnene, var der tydelige sprogbarrierer. Blandt personalet var der få, der talte ukrainsk, og enkelte der talte russisk, og det ville flere forældre ikke have, at der blev talt til deres børn.

"Vi kommunikerede med dem gennem kropssprog og genstande. Det var imidlertid også tilstrækkeligt ifølge den rådgivning, vi fik fra Dansk Flygtningehjælp. De lagde vægt på, at i forhold til

"I forhold til børnenes traumebehandling var det vigtigste, at vi skabte nogle tydelige rammer i institutionen. Det kunne skabe tryghed, når de kom fra noget usikkert."

børnenes traumebehandling var det vigtigste, at vi skabte nogle tydelige rammer i institutionen. Det kunne skabe tryghed, når de kom fra noget usikkert," fortæller Rasmus Schæffer.

Alle aktiviteter var visualiseret gennem billeder, der hang rundt omkring i institutionen og i de hjemmelavede piktogram-nøgleringe, som alle medarbejdere blev udstyret med.

Der var billeder af institutionens toiletter, håndvaske, garderobe, udendørs legeområde, indendørs legeområde samt af en flyverdragt med dertilhørende gummistøvler og en tallerken med service og

glas. Alle de aktiviteter, som en almindelig hverdag i en institution består af, men som personalet ikke kunne forklare hverken verbalt eller kollektivt.

"Beskederne blev givet én til én, da det var forskelligt, hvor meget det enkelte barn forstod. For nogle var billederne nok, mens der for andre skulle bruges kropssprog og mimik til at forklare, hvad der skulle ske," uddyber Rasmus Schæffer. ▶

Da børnene begyndte i Legeland, var der tydelige sprogbarrierer. Derfor brugte institutionen billeder til at visualisere alle aktiviteter. Billederne hang rundt omkring i institutionen og i de hjemmelavede piktogram-nøgleringe, som alle medarbejdere blev udstyret med.

ØET

Da Legeland i 2022 blev omdannet til modtageinstitution for ukrainske flygtningebørn, oplevede de pædagogiske medarbejdere, at verbal samtale ikke var vejen frem. Børnene havde brug for rolige voksne, genkendelige aktiviteter og genkendelige rutiner, fortæller pædagogisk leder Rasmus Schæffer.

● Forældresamtaler

Samtalerne om, hvad børnene havde oplevet, blev taget med forældrene. Det var for at få en forståelse af børnenes forudsætninger for at være i institution fx ud fra deres sproglige forudsætninger på eget sprog og for at spotte, om forældrene havde behov for yderligere støtte fra en socialrådgiver eller psykolog.

"De familier, der var fysisk længere væk fra bombninger, var typisk dem, hvor forældrene mestrede det engelske sprog, og hvor børnene havde prøvet at gå i institution. Dem, der havde været fysisk tæt på områder, der var blevet bombede, var mere stressramte, og det kom til udtryk i børnenes tegn på mistrivsel," fortæller Rasmus Schæffer og uddyber:

"Der var børn, som var i flugt-mode; de ville gerne stikke af fra børnehaven. Andre havde tilbagegang i deres udvikling; de begyndte at bruge ble igen. Vi havde også et barn, som ikke kunne lave andet end at tegne i timevis."

Disse tegn på mistrivsel blev imidlertid gradvist afhjulpet i takt med, at børnene vænnede sig til rammerne i institutionen og fandt en tryghed ved dem.

"Der var børn, som var i flugt-mode; de ville gerne stikke af fra børnehaven. Andre havde tilbagegang i deres udvikling; de begyndte at bruge ble igen. Vi havde også et barn, som ikke kunne lave andet end at tegne i timevis."

Coping

Beslutningen, om at Legeland skulle udfases som modtageinstitution og overgå til en almen institution, fik heldigvis ikke mærkbare konsekvenser for børnenes trivsel. Det var til trods for, at flere af børnene overflyttede til andre børnehaver, så de havde bedre muligheder for at lære dansk, at alt det pædagogiske personale i Legelands modtagerafdeling søgte andre steder hen, nu hvor det "bare" var en almindelig institution, og at alle børnene pludselig skulle TOPI- og sprogvurderes på lige fod med børn af dansk oprindelse.

"Størstedelen af børnene havde en evne til at omstille sig. De må have udviklet nogle coping-strategier, som de kunne ty til. For det er en stor omvæltning særligt at miste alt det kendte personale," siger Rasmus Schæffer.

I dag trives de ukrainske børn, der fortsat er i Legeland, fint. Flere forældre får stadig familierådgivning, sideløbende med danskursus og/eller job. ●

SAMI RU

På Tagensbo Skole i Nordvest er det uundgåeligt, at snakken lander på krig. De har nemlig både børn med russisk, ukrainsk, palæstiensisk og israelsk afstamning, som i forskellig grad har krig inde på livet. Det kræver af pædagogerne, at de forholder sig neutralt og anerkendende, fortæller pædagog Sami Qasim.

Er det mest synd for børnene i Palæstina eller i Israel?

For nogen er det spørgsmål måske nemmere at besvare, hvis de har en relation til den ene af siderne. Men for pædagogerne på Tagensbo Skole er det ikke noget, de tager stilling til. I hvert fald ikke, når de omgås børnene.

"Vi kan ikke undgå, at der kommer spørgsmål eller kommentarer til, hvad der sker i Gaza, for vi har børn med rødder til både den ene og den anden side. Men når et barn fx siger, "israellerne er onde", eller "palæstinenserne er selv ude om det", så siger jeg, at "jo, der findes onde mennesker. Men det er stadig synd for dem, det går ud over, at der er nogen på et højere plan, der er uenige." Jeg prøver at være så neutral som muligt," fortæller Sami Qasim, som er pædagog i Tagensbo Skoles KKFO.

De børn, han arbejder med, går i 0. til 3. klasse. Deriblandt er der en lidt større andel på den palæstinensiske end den israelske side, men det betyder ikke noget for, hvordan han behandler dem.

"Når der kommer grimme ord om de forskellige parter, stopper jeg det med det samme og fortæller dem, at man skal snakke pænt – uanset hvem, man snakker om."

MMER BEGGE SIDER

Neutralitet og omsorg

Selvom krigen i Gaza for alvor pustede til den danske mediedækning af Israel-Palæstina-situationen, har emnet længe været på børnenes læber på Tagensbo Skole.

"Jeg har været her siden 2018, og i al den tid har jeg fået spørgsmål eller kommentarer til, hvad der sker på Vestbredden. Men der er helt sikkert kun kommet mere fokus på Israel-Palæstina det seneste år," fortæller Sami Qasim.

Før Israel-Palæstina var det Rusland-Ukraine.

"Da Rusland invaderede Ukraine, tog vi hurtigt en snak om, hvordan vi skulle

tale med børnene om det, da vi allerede dengang havde børn med rødder i både Rusland og Ukraine. Vi blev hurtigt enige om, at vi skulle forholde os neutralt, være professionelle og ikke ytre vores egne holdninger, men i stedet udvise kærlighed og omsorg til de børn, der var berørte af det," forklarer Sami Qasim.

Det, oplever han også, giver positiv respons fra børnene.

"Især når det er en som mig, der har palæstinensisk baggrund, der fx siger til et barn: 'Du skal ikke tegne det israelske flag og skrive noget dumt henover det', så tager de bedre imod det. Særligt, når jeg reagerer på samme måde over for

grimme ord på det palæstinensiske flag," siger han.

Omfavner kulturer

Hadefulde symboler med tusch på papir og med kridt på skolegårdens asfalt bliver stoppet af personalet på Tagensbo med det samme.

"Det skal være tydeligt for børnene, at vi ikke bakker op om at fodre racisme – lige meget hvem, den går ud over. Vi går op i at omfavne, at alle er forskellige, og at vi rummer alle nationaliteter og kulturer," fortæller Sami Qasim og uddyber, at det også afspejler sig i deres generelle praksis i KKFO'en: ▶

På Tagensbo Skole i Nordvest er der børn med russisk, ukrainsk, palæstinensisk og israelsk afstamning. Det kræver af pædagogerne, at de forholder sig neutralt og anerkendende, fortæller pædagog Sami Qasim.

- "Når børnene starter her, laver vi en masse forskellige retter, der har oprindelse i det land, man kommer fra. Det bruger vi til at snakke om de forskellige lande. Og så har vi også en intro-dag, hvor børnene får lov til at tegne de flag, der har med dem eller deres familie at gøre. De må tegne lige så mange flag, de vil, og så hænger vi dem op på stuen."

Det smitter

Selvom Sami Qasim er overbevist om, at det er den rette tilgang at være rummelig og neutral over for børnene, har det ikke altid været lige nemt.

"I starten, da krigen i Gaza for alvor fik opmærksomhed, syntes jeg, det var svært på grund af min baggrund. Jeg har familie, det er gået ud over, og samtidig har jeg jødiske venner, hvis familie det også er gået ud over. Men der fandt vi i personalegruppen hurtigt ud af, at vi ikke snakker om vores egen, private sorg med børnene. Det kan vi gøre med kollegerne og med arbejdsmiljørepræsentanten. Det

"Når det er en som mig, der har palæstinensisk baggrund, der fx siger til et barn: "Du skal ikke tegne det israelske flag og skrive noget dumt henover det", så tager de bedre imod det. Særligt, når jeg reagerer på samme måde over for grimme ord på det palæstinensiske flag," siger Sami Qasim.

"Jeg har altid været accepterende over for andre nationaliteter, religioner og så videre. Men når jeg også praktiserer det i mit arbejde med børnene, og jeg fornemmer, at de spejler det, fordi de ser mig som en rollemodel, så styrker det også min egen rummelighed."

får ikke sorgen til at forsvinde, men det gør det meget nemmere at håndtere," siger Sami Qasim og tilføjer:

"Jeg har altid været rummelig. Jeg har altid været accepterende over for andre nationaliteter, religioner og så videre. Men når jeg også praktiserer det i mit arbejde med børnene, og jeg fornemmer, at de spejler det, fordi de ser mig som en rollemodel, så styrker det også min egen rummelighed."

Han både tror og håber, at hans egen rummelige tilgang kan hjælpe børnene til at finde deres eget omfavnende ståsted i en krigsramt verden. ●

Hele tre LFS'ere er udvalgt til Velfærdens Talent 100

Blandt de mange hundrede kandidater over hele landet er hele tre LFS-medlemmer landet i top 100 og er kåret til velfærdstalenter. Det er Pensionselskabet PenSam og FOA, der står bag det årlige event, hvor kollegaer, borgere og alle andre kan nominere særligt dygtige medarbejdere under 36, som arbejder i velfærdsfagene. De 100 udvalgte bliver fejret på Christiansborg den 20. maj 2025.

Anton Djuraas Bulloch

"Det er helt fantastisk at tænke på, at jeg har en kollega, som har brugt tid og kræfter på at indstille mig til det her. Det er et skulderklap, som mange flere kunne fortjene!" Det siger 30-årige Anton Djuraas Bulloch, der arbejder som socialpædagog på Botilbuddet Løvsikkevej.

Anton Djuraas Bulloch er indstillet af sin leder, som blandt andet skriver:

"Anton er en af vores dygtigste medarbejdere. Han sikrer et højt fagligt niveau blandt medarbejderne, og bruger meget tid på at spille sine kollegaer gode. Anton hjælper altid sine kollegaer, han er dygtig til at skabe følgeskab og dygtig til at sikre fokus på udvikling og trivsel for de borgere, vi arbejder med. Anton er vellidt af alle, er altid i et godt og smittende humør."

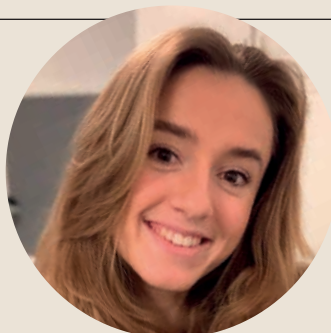
Hannah Hansen Chase

"Jeg blev helt overvældet, da jeg fik at vide, at jeg var blevet nomineret. Jeg er jo ret nyuddannet, og det gør et stort indtryk på mig, at en kollega har set mig og mit arbejde på den måde. Det gør mig meget rørt," siger Hannah Hansen Chase, som blev indstillet af tillidsrepræsentanten i Vuggestuen Lilletop, hvor hun arbejder.

I indstillingen står der blandt andet:

"Det vigtigste at sige om Hannah er hendes rolige tilgang til arbejdet. Hun formår at holde overblikket og skabe ro omkring børnene. Er der noget, der ikke fungerer på stuen eller i børnegruppen, sætter Hannah i samarbejde med sin stuekollega gang i nye lege, ændrer indretningen eller deler grupperne på ny," skriver tillidsrepræsentanten og afslutter med ordene:

"Vi er meget glade for, at Hannah er pædagog hos os, og faget er heldige at have en ung pædagog som hende."

Cille Viktoria Risby Böiken-Hansen

"Alle, der er kollega til Cille, og alle børn og unge der møder Cille, er heldige. Hun om nogen fortjener at blive hyldet for at kæmpe for, at de unge i København får et godt og velfungerende fritidsliv."

Det skriver Cille Viktoria Risby Böiken-Hansens pædagogiske leder i sin indstilling.

Cille Viktoria Risby Böiken-Hansen arbejder i Fritidscenter Nordøst, og hendes leder beskriver hende som en god kollega, som altid udviser overskud og empati.

"Cille har udover sin pædagogiske indsigt og sine koordinatorevner altid beriget os andre med sin viden indenfor sociale medier og tekniske færdigheder og har været med til, at kollegaer kunne nå i mål."

Kvinden bag Cirkeline

Flere generationer af børn har fulgt Cirkeline og hendes venner på eventyr. En ny film fortæller historien om Cirkelines tegner, Hanne Hastrup.

Hanne Hastrup kan sagtens deltage i et middagsselskab, uden at der er nogen, der aner, at hun er kvinden bag Cirkeline.

"Nogle gange siger jeg blot, at jeg har lavet en børnebog, hvis der er nogen, der spørger, hvad jeg laver. Det er jo ikke altid, at de så spørger videre, og så slipper jeg," siger Hanne Hastrup med et stort smil.

I dag er tegneren 84 år, og det var, da hun som 17-årig sad på tegneskolen i København og slog streger med sin passer, at hun skabte begyndelsen på en af dansk børnefilms mest elskede figurer, Cirkeline.

"Det begyndte med et hoved. Derefter tegnede jeg en lille krop, hår og ansigts-træk. Jeg tænkte: 'Du ligner en lille alf. Du skal bo hos mig og holde orden på mit tegnebord,'" fortæller Hanne Hastrup.

Det ensomme barn

En ny dokumentar, der findes på DRTV, fortæller historien om tegneren bag Cirkeline og partnerskabet med animatoren Jannik Hastrup, som hun dannede par med professionelt og privat, og som hun skabte Cirkeline-filmene sammen med.

Instruktør Esther Wellesjus fortæller historien om Hanne og Jannik Hastrup og Cirkeline gennem interviews, gamle klip og bidder fra de Cirkelinefilm, som mange husker fra deres barndom. Dokumentaren beskriver også, hvordan Hanne Hastrups barndom adskilte sig fra den glade og ubekymrede stemning, der kendetegner Cirkelines univers.

"Jeg tror, at min fantasi kom af, at jeg var et ensomt barn. Jeg havde venner, men jeg havde sjældent tid til at være sammen med dem, da jeg havde mange pligter derhjemme. Min mor døde, da jeg var lille, og min stedmor havde meget strenge krav til mig," siger Hanne Hastrup.

Musene var rigtige venner

Som 18-årig forelskede hun sig i animatoren Jannik Hastrup, og dette møde blev afgørende for, at Cirkeline kunne træde ud af fantasien og blive en levende figur, som også andre kunne lære at kende. Jannik Hastrup arbejdede med tegnefilm og foreslog, at de skulle lave en film om Cirkeline og indsende den til DR. I 1968 blev den første Cirkeline-film vist på tv, og i alt blev der produceret 19 afsnit. Siden fulgte både biograffilm og bøger.

Cirkeline-filmene blev næsten et familieprojekt, for Hanne Hastrup tegnede, Jannik Hastrup animerede, og deres døtre lagde en del af stemmerne til figurerne. Nogle af figurerne i Cirkeline-

filmene var også inspireret af familiens omgivelser.

"Vi havde mus i huset, og vi nænnede ikke at slå dem ihjel, så vi satte dem ud i haven, og så kom de tilbage. Musene blev i min fantasiverden til Cirkelines venner, og så var vi ligesom i gang," siger Hanne Hastrup.

Politik ikke for børn

Hanne Hastrup og Jannik Hastrup blev skilt i 1969, hvilket betød afslutningen på deres samarbejde om Cirkeline-filmene. Jannik Hastrup skabte senere filmen Flugten fra Amerika alene, men DR afviste at vise den, da den blev vurderet som for politisk. I filmen rejser Cirkeline og hendes muse-

venner til USA, hvor de møder en sort mus, der fortæller om racehad og diskrimination. Hanne Hastrup var faktisk enig.

"Jeg mener ikke, at sådanne emner egner sig til de mindste børn," siger Hanne Hastrup.

Hvordan var det for dig at se Cirkeline blive vakt til live, da de første tegnefilm blev lavet?

"For mig var hun allerede levende, uanset om hun bevægede sig eller ej. Sådan fungerer fantasi. Jeg behøvede ikke at se hende animeret, men det var en spændende oplevelse – især fordi det var blandt de første tv-udsendelser i farver." ●

84-årige Hanne Hastrup synes, det er sjovt, når hun hører en mor kalde på sit barn: "Cirkeline, kom nu". For de 309 mennesker i Danmark, der hedder Cirkeline, ville sandsynligvis have heddet noget helt andet, hvis ikke det var for hende selv og hendes fantasiven.

"Cirkeline og den usynlige tegner" kan streames fra DR.dk.

LØFT KRITIKKEN

Er du en skyggearbejder eller en quiet quitter? Psykolog og forfatter Dorthe Birkmose identificerer forskellige mestringsstrategier, som velfærdspersonale – herunder pædagogisk personale – tyer til, når deres arbejdsvilkår forhindrer dem i at gøre deres arbejde "godt nok". Hun opfordrer til at sige mere fra – i fællesskab.

"Der er blevet forsket i, hvordan tavshedskulturen breder sig på samtlige velfærdsområder. Der bliver mere selvcensur, og folk tysser på hinanden. Så vi skal have flere til at sige noget mere. I bliver nødt til at sige det noget højere, og I bliver nødt til at blive ved med at sige det," lyder det fra psykolog og forfatter Dorthe Birkmose på en debataften arrangeret af LFS, SUKA og Venner af Captum.

Opfordringen til at sige fra retter hun mod den store gruppe af velfærdspersonale, som er mødt op til debataftenen i håb om at blive klogere på blandt andet moralsk stress, og på hvordan man kommer den til livs.

Moralsk stress

Dorthe Birkmose definerer moralsk stress som det

sunde menneskes reaktion på nogle arbejdsvilkår, der er for ringe. Det sker, når man arbejder med mennesker, der har brug for hjælp, og frygter, man ikke kan gøre sit arbejde godt nok, fordi besparelser, rigide retningslinjer og målstyring forhindrer én i at gøre det, der er behov for.

Mange tyer til mestringsstrategier, og Dorthe Birkmose har identificeret fire forskellige, nemlig forræelse, flugt, quiet quitting og skyggearbejde.

"Lige så snart den moralske stress er der, ser jeg de mestringsstrategier sammen med de konflikter, der opstår på arbejdspladsen, fordi man bruger forskellige mestringsstrategier. Fx vækker det stor frustration hos skyggearbejderne, når nogen quiet quitter eller resignerer og omvendt," forklarer Dorthe Birkmose.

Om Dorthe Birkmose

Dorthe Birkmose startede sin karriere som foredragsholder, efter hun havde udgivet bogen "Når gode mennesker handler ondt – tabuet om forræelse" i 2013. Bogen baserede sig på øjenvidneberetninger af psykisk slitage hos professionelle fra samtlige velfærdsområder.

Sidenhen er hun som foredragsholder og forfatter gået mere i dybden med forræelse og den moralske stress, der kan føre til forræelse for at finde frem til mulige løsninger på det vidtrækkende problem.

Dorthe Birkmose om de fire mestringsstrategier

- 1) Forråelse: I sin følelse af afmagt resignerer man og indfører selvcensur. Eksempler på det er sætninger som: "Det er ikke bedre andre steder", "Man skal bare tage ja-hatten på", "Sådan er vilkårene". Selvcensur er den største kilde til stresssygemelding: Man har været stille for længe.
- 2) Flugt: Når man ikke kan udholde den dårlige samvittighed, flygter man. Enten i form af at gå ned i tid eller skifte arbejdsplads. Når man så finder ud af, det ikke er bedre andre steder, flygter man fra sit fag.
- 3) Quiet quitting: Man møder til tiden, går til tiden, tøver ikke med at melde sig syg og gør generelt akkurat lige det, man er ansat til. Til gengæld mister man derved også arbejdsglæden.
- 4) Skyggearbejde: Man arbejder efter de høje standarder, som ens velfærdsarbejde reelt kræver, men man gør det i det skjulte: Man møder for tidligt, bliver til for sent og arbejder i bund og grund uden ledelse. Til gengæld betyder det så også, at man overpræsterer sig selv i stykker.

Det handler om arbejdsvilkår

Det er imidlertid problematisk, når konflikterne på arbejdspladsen fjerner fokus fra de reelle problemer og kilden til den moralske stress: Arbejdsvilkårene, påpeger Dorthe Birkmose.

Skal vi komme den moralske stress til livs, er løsningen ifølge Dorthe Birkmose, at velfærdspersonalet får mere arbejdsro, og det kræver 30 procent plads til uforudsete begivenheder.

"Mennesker kan presses til 70 procent for at kunne fungere 100 procent. Det vil sige, at vi har brug for 30 procent buffer-kapacitet, som vi kan trække på, når en kollega bliver syg, eller når en borger har brug for lidt ekstra opmærksomhed," forklarer Dorthe Birkmose.

Det problem skal løses på organisatorisk plan sammen med problemet om "pseudoarbejde".

"Det er alle de møder, hvor man møder sig selv ihjel, uden at det rykker noget. Det er indsamling af data, som ikke bliver brugt til noget. Vi skal spørge os selv, om det, vi laver lige nu, flytter noget eller hjælper nogen. Hvis ikke, skal vi stoppe det," siger hun.

Alle Dorthe Birkmoses løsningsforslag på at mindske den moralske stress indebærer altså kritik, og selvom det kan synes uoverskueligt, er hun overbevist om, at det er nødvendigt.

"Ellers vil vi se mere forråelse, mere flugt, mere quiet quitting, mere skyggearbejde og mere konflikt. Det, vi selv har indflydelse på, er at løfte kritikken op til dem, der kan gøre noget ved det." ●

HANDICAPAKTIVISTER LØFTER KRITIKKEN

Som pårørende til borgere med udviklingshæmning i Københavns Kommune løfter Handicapaktivisterne deres kritik af leve- og arbejdsvilkårene på socialområdet til dem, der vil lytte.

Hvad gør du, hvis du siger fra over for urimelige arbejdsvilkår, men bliver mødt af manglende anerkendelse eller lukkede ører?

"Find nogen, der vil lytte," lyder det klare svar fra Danielle Pröschold og Hanne Sørensen, som begge er en del af Handicapaktivisterne: En gruppe pårørende til voksne borgere med udviklingshæmning i Københavns Kommunes botilbud, som kæmper for værdige økonomiske vilkår på bostederne.

"Helt grundlæggende gør vi det på grund af social indignation over de livsvilkår, man i Københavns Kommune byder mennesker, der er dybt afhængige af andre menneskers hjælp og støtte," siger Danielle Pröschold.

Handicapaktivisternes holder et skarpt øje med Socialforvaltningens arbejde, analyserer og går i dybden med botilbudenes årsrapporter, handicap- og psykiatriplaner, oversætter det alt sammen til lokalpolitikere og går i dialog med beslutningstagere og samarbejdspartnere. Alt sammen 100 procent frivilligt.

"Fordi vi alle er frivillige, har vi været glade for LFS. Ellers havde vi fx hverken kunnet komme ud med Hvidbogen eller have fået vores hvide handicapveste, som hjalp os til at signalere en fælles front," siger Hanne Sørensen.

En anden indgang

Hvidbogen, som Hanne Sørensen referer til, blev udarbejdet i et samarbejde

mellem LFS og Handicapaktivisterne i 2023.

Det var et omfattende og vigtigt stykke arbejde, der gav et indblik i de forhold, som mange voksne med udviklingshandicap lever under på Københavns bosteder. Men da de første gang skulle præsentere deres resultater og løsningsforslag i Socialforvaltningen, blev samtalen hurtigt lukket ned.

Det skulle dog ikke tage modet fra dem.

"Det generer os ikke at løbe panden mod en mur. Så er det bare at finde en anden indgang til nogen, der vil høre, hvad vi har at sige," siger Hanne Sørensen og påpeger, at deres arbejde med Hvidbogen da heller ikke har været spildt. ►

"Det generer os ikke at løbe panden mod en mur. Så er det bare at finde en anden indgang til nogen, der vil høre, hvad vi har at sige."

LFS donerede hvide veste til Handicapaktivisterne, så de kunne signalere fælles front over for politikerne under deres mange demonstrationer til gavn for vilkårene på Københavns Kommunes bosteder. Vestene har ført til øget medieopmærksomhed, fortæller de.
Foto: Anna Louise Stevnhøj.

NE

Hanne Sørensen og Danielle Pröschild (fra venstre) er en del af Handicapaktivisternes kontaktudvalg, som lægger strategierne og retningerne for Handicapaktivisternes aktiviteter.
Foto: Anni M. Wiecka

- "Vi hører, at man i forvaltningen faktisk bruger Hvidbogen, og vi har også efterfølgende set, at nogle af de løsningsforslag, vi nævnte til vores møde med socialborgmesteren, da vi præsenterede Hvidbogen, dukker op som dagsordenspunkter på Socialudvalgets møder. Fx foreslår de nu at køre et pilotprojekt om at nedbringe det ekstremt høje sygefravær blandt personalet på bostederne. Det minder påfaldende meget om et forslag, vi kom med til mødet."

Rækker ud

En anden opgave, der fylder særligt meget på Handicapaktivisternes bord er at hjælpe med at oversætte og analysere nogle af de dokumenter, der kommer fra Socialforvaltningen til politikere i Socialudvalget. Det hjælper politikere til at stille spørgsmål til forvaltningens forslag – spørgsmål, som de ikke ellers ville have forudsætninger for at stille.

"Det er faktisk et generelt demokratisk problem, at forvaltninger laver sagsfremstillinger og bilag, som lokalpolitikere ikke kan gennemskue. Et klassisk eksempel

"Det, vi kan dokumentere og har viden om, er borgerne og deres pårørende. LFS har medarbejderne. Tilsammen danner det en helhed i forhold til den virkelighed, vi begge er optagede af."

på det er de kvalitetsstandarder, socialudvalget stemte igennem i 2019, hvor de troede, de havde stemt for kvalitet, men i virkeligheden havde stemt for nedskæringer," fortæller Hanne Sørensen.

Det er Handicapaktivisterne, der rækker ud til politikerne, og så er det forskelligt, hvor mange, der vil lytte til, hvad de har at sige. Som minimum er der dog altid én politiker og ofte flere, der vil lytte. Ligesom LFS ville, påpeger Danielle Pröschild.

"For os er aktivisme og dokumentation hinandens forudsætninger, og det, vi kan dokumentere og har viden om, er borgerne og deres pårørende. LFS har medarbejderne. Tilsammen danner det

en helhed i forhold til den virkelighed, vi begge er optagede af."

Vi vil gerne lytte

Netop at stå sammen om en særlig dagsorden er, hvad Hanne Sørensen og Danielle Pröschild – i tråd med Dorthe Birkmose – anbefaler det pædagogiske personale at gøre.

"Få samlet jeres stemmer til nogle budskaber, I kan sende opad. Gerne til Socialudvalget, for de ved ikke mere, end de får at vide," siger Danielle Pröschild, hvortil Hanne Sørensen tilføjer:

"Lad være med at gå med det alene. Find nogen, der gerne vil lytte. Vi vil gerne lytte, og det vil LFS også." ●

CYKL MED VERDENSELITEN

Den 21. juni ruller World Tour løbet Copenhagen Sprint gennem København. Du kan køre med sammen med Hverdagsaktivisterne, som inviterer til Mangfoldighedsetapen.

Verdenseliten kører fra Roskilde til København 21. og 22. juni, og hele København bliver en stor cykelfest. Men den 21. juni kan alle deltage i cykelløbet på Mangfoldighedsetapen, som er på 11 km gennem byens afspærrede gader. Det er Hverdagsaktivisterne, som inviterer, og som vil skabe plads til fællesskab og inklusion, så også mennesker med

handicap kan deltage – enten på specialdesignede cykler eller som en del af heppekoret langs ruten.

Cyklistforbundet, Elsass Fonden og Videnscenter om handicap, er gået i samarbejde, og tilbyder i tidsrummet 10.00 til 15.00 mulighed for at prøve en specialcykel.

Man kan tilmelde sig som deltager eller frivillig ”hepper” på ruten. Man tilmelder sig ved at skrive til hverdagsaktivisterne@kk.dk senest den 10. juni. Man kan tilmelde et hold, men man kan også tilmelde sig som enkeltperson. Når man har tilmeldt sig, får man de praktiske oplysninger om blandt andet startsted.

Copenhagen Sprint

Topcykelløb World Tour løbet Copenhagen Sprint foregår i Danmark 21. og 22. juni 2025. Verdenseliten hos både kvinder og mænd vil kæmpe om at komme først over målstregen i København.

Den 21. juni skal kvinderne køre en rute på 151 km. Først 118 km fra Roskilde til København efterfulgt af tre omgange i København på en 11 km rundstrækning. Den 22. juni er det mændenes tur. De kører først 181 km fra Roskilde til København og tager herefter fem omgange på den 11 km lange rundstrækning i København.

Startskuddet går ved Vikingskibsmuseet i Roskilde og slutter ved Statens Museum for Kunst i København. Se mere om løbet på: www.copenhagensprint.com

COPENHAGEN SPRINT

Hverdagsaktivisterne arbejder for at skabe meningsfulde fællesskaber gennem frivillighed. Formålet er at styrke deltagelse og trivsel for mennesker med udviklingshandicap ved at skabe rammer, hvor alle kan bidrage og være en del af samfundslivet. Følg med på: www.facebook.com/Hverdagsaktivisterne

PÆDAGOGIK I PALÆSTINA

To pædagogmedhjælpere, Frida Mårtensson Ringvei og Albert Bergman, har skiftet deres hverdag i hver deres vuggestue i København ud med frivilligt arbejde med børn i en palæstinensisk flygtningelejr på Vestbredden.

Albert Bergmann og Frida Mårtensson Ringvei kan ikke se mere end ti meter frem, før deres blik møder en mur. Muren omkranser den flygtningelejr i Betlehem, hvor internt fordrevne palæstinensere i generationer er vokset op. Lejren er bevogtet af soldater, og dens beboere har begrænset bevægelsesfrihed. Her arbejder de to unge pædagogmedhjælpere i øjeblikket, da de har skiftet hverdagen i vuggestuer i Københavns brokvarterer ud med pædagogisk arbejde i Palæstina.

"Stemningen her er tung af alvor, og der hersker en følelse af landesorg. De fleste kulturelle tilbud er lukket ned. Det, der før skabte glæde og underholdning i hverdagen, finder ikke sted længere, og de få

kulturarrangementer, der er tilbage, omhandler det igangværende folkedrab. Alle de ting, der normalt skaber glæde, er sat på pause, og på gadehjørner hænger der billeder af nogen, der er blevet dræbt," fortæller Albert Bergman.

Leg hitter

Børnene, som Albert Bergman og Frida Mårtensson Ringvei arbejder med, er i fritidshjemsalderen, og dagligdagen på fritidshjemmet er præget af undervisning i arabisk, matematik og engelsk. På den måde er pædagogikken mere som i en skole end på et dansk fritidshjem. Albert Bergman og Frida Mårtensson Ringvei har dog succes med at bruge en mere legende pædagogisk tilgang. ▶

- "Her er det ikke almindeligt, at de voksne deltager, når der for eksempel spilles fodbold. Så alle spærrede øjnene op, da vi gjorde det. For os er det helt naturligt. Vi legede også galgeleg med børnene, en staveleg, og det var de helt vilde med. Nogle af børnene kunne ikke blive siddende, fordi de var så spændte," siger Albert Bergman.

Kommunikation uden sprog

Albert Bergman og Frida Mårtensson Ringvei behersker hver cirka fire ord på arabisk, mens børnene på Aida Youth Center har et tilsvarende begrænset engelsk ordforråd. Alligevel oplever de, at kommunikationen med børnene fungerer.

"Det ville naturligvis være en fordel, hvis vi kunne arabisk, men vi har erfaring med en del nonverbal kommunikation. Selvom børnene her har andre udfordringer end de børn, vi normalt arbejder med, er der stadig mange ligheder. For eksempel er skærmforbrug også noget, som optager det pædagogiske personale her i lejren," siger Frida Mårtensson Ringvei.

På den ene side føler Albert Bergman og Frida Mårtensson Ringvei sig ikke klædt på til at arbejde med børn, hvor alvoren og døden er så nærværende. På den anden side oplever de, at deres evne til at lege, give smil og nærvær har en stor positiv betydning.

"Jeg tror ikke, det er vores opgave at sætte den store dybdepsykologiske kurs. Men vi føler os godt klædt på i forhold til at skabe nære relationer til børnene, have det sjovt og skabe glæde i hverdagen," siger Albert Bergman.

Gensidig udveksling

Frida Mårtensson Ringvei og Albert Bergman oplever en stor interesse for de danske pædagogiske metoder fra det pædagogiske personale i lejren.

Aktiviteterne for børnene på Aida Youth Center har mere præg af skole og undervisning, end et dansk fritidshjem har. Centeret forsøger at rette op på noget af den mangelfulde undervisning, som børnene får i de offentlige skoler, hvor der typisk er mange børn i klasserne.

Fodbold er også en yndet sport blandt børnene i flygtningelejren. Hver kamp indledes med stilhed for ofrene i Gaza.

"De finder det interessant, at vi allerede i vuggestuealderen arbejder med følelsesregulering hos børn. Her er fokus primært på undervisning i sprog og matematik, men pædagogik handler jo også om for eksempel selvhjulpenhed og sociale relationer. De er interesserede i, at vi i Danmark arbejder med områder, som her traditionelt hører under familien," siger Frida Mårtensson Ringvei.

Børnene i lejren adskiller sig på flere måder fra de børn, som Frida Mårtensson Ringvei og Albert Bergman arbejder med hjemme i Danmark. Det er en anden aldersgruppe, der er sprogbarrieren, og børnene er anderledes på endnu et punkt:

"Børnene i lejren er de børn, jeg har mødt, som tager allermost ansvar for hinanden. De er sindssygt gode til at dele og følge hinanden hjem. De holder øje med hinanden og tager sig af hinanden på en anden måde, end jeg har set før," siger Frida Mårtensson Ringvei.

Albert Bergman tilføjer: "Det er egentlig noget, der gælder for alle palæstinenserne, synes jeg. Det er som om, at de ved, at de er nødt til at passe på hinanden, og børnene påtager sig et stort ansvar tidligt," siger han.

Vi fortsætter hjemme

Når Frida Mårtensson Ringvei og Albert Bergman taler med de lokale, oplever de, at samtalen ofte begynder med en forklaring om, at Palæstina er et besat land.

"Mange palæstinensere tror, at det er, fordi der mangler viden om deres situation, at tingene er, som de er. Vi kan jo kun have det skidt over, at der faktisk findes masser af viden om palæstinensernes situation, uden at der bliver gjort noget ved det. Jeg får lyst til at undskylde overfor dem, fordi Danmark på mange måder støtter Israels styre, og danske virksomheder tjener penge på besættelsen af Palæstina," siger Frida Mårtensson Ringvei.

Opholdet i Palæstina har også givet Frida Mårtensson Ringvei og Albert Bergman lyst til at gøre noget, når de kommer hjem.

"Vi har allerede arrangeret en filmfremvisning og et foredrag med en, som vi har mødt her, og vi har arrangeret, at en sjette klasse her kan blive pennevenner med en dansk sjetteklasse.

Albert Bergman og Frida Mårtensson Ringvei laver især sport med børnene. Det kom som en overraskelse for palæstinenserne, at de også selv deltog, for det gør voksne normalt ikke.

Situationen i Gaza fylder meget på Vestbredden, hvor Aida Youth Center ligger. På gadehjørner hænger der billeder af børn, som har mistet livet i krigen.

Derudover er vi også ved at finde ud af, om vi kan få en fodboldturnering op at stå," siger Frida Mårtensson Ringvei.

Og så mener de begge, at det pædagogiske personale bør lægge pres på deres pensionskasse.

"Pensam og PBU har investeret over en milliard kroner i virksomheder på Vestbredden, der er involveret i de ulovlige bosættelser. Det kan laves om," siger Frida Mårtensson Ringvei.

Ikke en strand i Mexico

Frida Mårtensson Ringvei og Albert Bergmann kunne have valgt at rejse til en strand i Mexico. De tog i stedet til Palæstina, fordi de ville lære den palæstinensiske hverdag og kultur at kende, samtidig med at opbygge relationer og hjælpe der, hvor der er brug for det.

"Vi oplever, at vi gennem det frivillige arbejde virkelig kommer ind under huden på folk. Man opbygger tillid, og det går begge veje. Det giver indsigt at høre folks historier og være tæt på børnene," siger Frida Mårtensson Ringvei.

De to pædagogmedhjælpere har brugt Det Danske Hus i Palæstina til at få viden, før de tog afsted, og deres bedste råd er, at man ikke skal stresse over ikke at have en færdig plan, før man kommer frem.

"Der er masser af ting, man kan lave her og hjælpe med," siger Frida Mårtensson Ringvei. ●

LFS har knap 12.000 medlemmer, som alle arbejder med pædagogik i den ene eller anden form. Du kan i denne serie møde en række LFS'ere og læse om, hvordan de havnede i netop deres job.

MED LEMS POR TRÆT

Har du en kollega, som, du synes, vi skal portrættere, eller har du selv en historie at fortælle, så kontakt redaktionen på lfsnyt@lfs.dk.

JEG KAN VIRK AT ARBEJDE I

"Det bedste ved mit arbejde er at se de unge komme i bedring. Jeg oplever, hvordan tingene rykker, når jeg får lov til at arbejde helhedsorienteret. Det gør, at jeg kan stykke tingene sammen, så familien og den unge får de rette redskaber til at udvikle sig. Mange af de unge mennesker, jeg kommer ud til, har en ujævn udviklingsprofil. Derfor arbejder jeg også altid mod nærmeste udviklingszone, og den er meget forskellig fra barn til barn. Det betyder meget for mig, når vi kan undgå scenarier som for eksempel tvangsfjernelser, fordi jeg får lov til at forstå og arbejde med hele barnet."

"Jeg har arbejdet en del år i psykiatrien på akutmodtagelsen for unge og på et udredningsafsnit. Det var et fantastisk arbejde, og jeg havde mange virkelig dygtige kollegaer, heriblandt overlæger, som var gode til at inddrage personalet. Men hospitalsverdenen er også et hierarkisk system, hvor pædagoger altid er placeret nederst."

"Jeg synes, vi har et kassesamfund, og jeg kan virkelig ikke lide at arbejde i kasser. Kassetænkning gør, at vi indimellem glemmer, at det er vigtigt at møde hver enkelt borger individuelt. Kasserne kan give en forforståelse, men hvis vi glemmer at tænke nuanceret, rammer det de mennesker, vi arbejder med. I psykiatrien kom det til at handle meget om diagnosen og ikke så meget om, hvem det unge menneske var i sin helhed. Jeg syntes også, at der manglede forebyggelse på området, når de unge blev ved med at komme igen tre, fire og fem gange. Derfor er jeg glad for at være landet hos Brobyggerne, fordi vi netop arbejder forebyggende."

"Det vigtigste for mig er, at vi møder de mennesker, vi arbejder med, med den dybeste respekt. Vi bliver nødt til at møde mennesker med nysgerrighed og interesse i stedet for med fordomme og kasseløsninger. Jeg er selv blevet mødt med fordomme, dengang min søn, som har ADHD, gik i folkeskole. Jeg husker, at en lærer sagde til mig: "Han bliver aldrig til noget. Han bliver alligevel bare kontanthjælpsmodtager." Det gjorde mig utroligt ked af det, at en person kunne finde på at sige sådan om mit barn. Jeg syntes, det var respektløst – og i dag er han jo blevet til noget."

"Jeg synes, det er svært at være pædagog i et system, hvor pædagogers faglighed ikke bliver respekteret og værdsat. Jeg forstår ikke, at vi ikke hylder de mennesker, som virkelig vil deres arbejde og har lysten til at holde sig opdateret og

ELIG IKKE LIDE KASSER

videreuddanne sig. Jeg er jo sådan en, der råber op, hvis jeg er utilfreds med, hvordan tingene er. Jeg mener generelt ikke, at pædagoger anerkendes for det store stykke arbejde, vi gør. Det afspejles både i vores løn og i det hierarkiske system, der findes på tværs af brancherne, hvor pædagoger oftest befinder sig i bunden af det. Jeg drømmer om, at vi kan blive bedre til at samarbejde brancherne imellem. For vi kan virkelig lære noget af hinanden.”

”Min vej ind i pædagogikken startede, da jeg var ung, og jeg boede et par år i USA hos en enlig mor og hendes søn. Jeg gik på college, hvor jeg læste psykologi. Jeg er en meget nysgerrig person, og jeg har altid syntes, at mennesker var spændende. Jeg tænkte først, om jeg skulle læse til sygeplejerske, men blev enig med mig selv om, at det handlede for meget om sygdom. Så da jeg kom hjem fra USA, var jeg i en kortvarig praktik i en børnehave, og så gav det sig selv. Det var pædagog, jeg skulle være. Og det har jeg aldrig fortrudt”.

”Jeg blev færdig som socialpædagog i 1993. Derudover er jeg uddannet miljøterapeut og har en fuld diplomuddannelse i psykologi. Jeg er også familiebehandler og rideterapeut. Det er vigtigt for mig at inddrage dyrene og naturen i mit arbejde, fordi det skaber et fredfyldt rum, hvor de unge kan få ro på nervesystemet og få stimuleret deres sanser. Jeg har kendskab til, at nogle af dem, som jeg har arbejdet med, helt frivilligt begynder at bruge naturen og se det smukke i den”.

Navn: Doris Tina Stormgaard

Alder: 61

Job: Brobyggerne

Bonusinfo: Bor på Amager i den lejlighed, som hun blev født i. Hun har en kolonihave i Glostrup, som hun bor i halvdelen af året. Har to voksne sønner og to børnebørn, som hun elsker at bruge tid med. Har en aktiv fritid, hvor hun rider, løber, dyrker yoga og rejser. Har for nyligt gået Caminoen Portugese (188 km på syv dage) alene og med oppakning.

Vi kan forebygge, at bør bliver ”en sag”

”Det har været som at have Ressourceforum med på stuen i hverdagen,” siger pædagog Pernille Buch Holmgaard, som gennem det meste af et år haft en fast sundhedsplejerske tilknyttet sin stue i Vuggestuen Regnbuen fire timer om ugen.

Pernille Buch Holmgaard viser de kasser, som stuen bruger, når der skal særligt fokus på sansestimulation. Ideen kom fra sundhedsplejersken, da en gruppe småbørn havde svært ved at spise sig mætte, fordi de havde så travlt med at lege med maden.

rnene

Medarbejderne i Sundhedsplejen i Valby, Vesterbro og Kongens Enghave havde i lang tid talt om, at de gang på gang stødte på sager om børnehavebørn, hvor de gerne ville have været inddraget meget tidligere. Det kunne være urolige børn, børn der havde svært ved at spise eller børn med motoriske udfordringer.

"Vi oplevede, at vi var langt væk fra hverdagen i institutionerne. Vi syntes, det var ærgerligt at møde problemstillinger i eksempelvis Ressourceforum, hvor vi kunne se, at man kunne have hjulpet meget tidligere med et sundhedsfagligt indspark," fortæller Lone Haahr Mogens, som er sundhedsplejerske og faglig koordinator.

Det blev grundstenen for ideen om at lave et pilotprojekt, hvor to vuggestuer i området fik tilknyttet en fast sundhedsplejerske fire timer om ugen i et år. Sundhedsplejerskerne i Valby, Vesterbro og Kongens Enghave var enige om at pulje timer sammen, så det blev muligt. Projektet fik navnet MSD, som står for Moderne Sundhedspleje i Dagtilbud. Formålet var at undersøge, om det at have sundhedsplejen tættere på hverdagen allerede i vuggestuen, kunne være med til at forebygge nogle af de vanskeligheder, der senere kan betyde, at et barn segregeres til specialtilbud.

Den vigtigste overgang

Regnbuen sagde med glæde ja til at være med i forsøget, og pædagogisk leder Nathja Juul Green oplever, at vuggestuen har haft et kæmpe udbytte af forsøgsperioden.

"Det har været så udbytterigt, at det var den samme sundhedsplejerske, som kom hver uge, og som derfor lærte børnene at kende. Det betød, at de vænnede sig til hende og agerede naturligt, når hun

"Det skaber tryghed og basis for et godt forældresamarbejde, når der er sammenhæng mellem de forskellige fagpersoner, som forældrene møder omkring institutionsstart," siger pædagogisk leder Nathja Juul Green.

var der, så vi kunne have stor glæde af hendes iagttagelser."

Der var egentlig aftalt særlige fokuspunkter i Regnbuen, herunder søvn, men Nathja Juul Green fortæller, at der var meget mere, der kom i spil, fordi sundhedsplejersken var der så jævnligt og fulgte hverdagen.

"Vi har især haft stor glæde af at få mere indblik i, hvad der sker mellem sundhedspleje og forældre, før børnene begynder her. Det er måske den vigtigste overgang i barnets dagtilbud, og det er en stor hjælp, at vi nu ved mere om,

hvad forældrene får med fra sundhedsplejersken. Det er sårbart, når forældre afleverer barnet til pasning ude for første gang. Derfor skaber det tryghed og basis for et godt forældresamarbejde, når der er sammenhæng mellem de forskellige fagpersoner," siger Nathja Juul Green.

Helt konkret hjælp

Regnbuen har helt konkret kunnet drage nytte af sundhedsplejerskens sundhedsfaglige viden om børns udvikling.

Pædagog Pernille Buch Holmgaard fortæller, at hun eksempelvis tidligere har ▶

Lone Haahr Mogensen (tv) og Katja Münster Schrøder kommer begge fra sundhedsplejen. De er overbeviste om, at en tværfaglig indsats mellem vuggestuer og sundhedspleje i mange tilfælde kan forebygge, at børn senere i barndommen bliver segregeret fra almenområdet.

• været i tvivl om, hvorvidt børn, der ikke kan kravle endnu, rent faktisk må sidde.

"Det har været næsten som at have Ressourceforum lige her mit på stuen til hverdag. Jeg har fået besvaret en masse spørgsmål, og jeg har fået hjælp til øvelser til et barn med hypermobilitet," siger Pernille Buch Holmgaard, der i en særlig situation også kunne glæde sig over det tværfaglige samarbejde.

"Vi havde en gruppe små børn, der havde svært ved at finde ud af at spise, de legede simpelthen med maden i stedet. Det må de selvfølgelig gerne, men legen fyldte så meget, at de nærmest ikke fik mad i maven. Sundhedsplejersken foreslog nogle lege med særligt fokus på sansestimulation, som vi skulle lege lige før måltidet, så de fik røre-følebehovet dækket. Og det har hjulpet helt vildt meget. De leger selvfølgelig stadig med maden, men nu kan de også koncentrere sig om at få mad i munden og i maven," siger Pernille Buch Holmgaard.

Problemerne vokser med barnet

Sundhedsplejerskerne i de to vuggestuer har opfanget børn med udfordringer, som

disse skulle have hjælp til. Der har blandt andet været tale om hypermobilitet og om et barn med en svag rygsøjle, som gjorde det vanskeligt for barnet at sidde stille på en taburet, og hvor der var begyndt at opstå en forståelse af barnet som værende særligt uroligt.

Lone Haahr Mogensen synes, at pilotforsøget viser, at det vil være en god investering at invitere sundhedsplejen ind i vuggestuerne på en meget mere systematisk måde.

"Som det er i dag, har et dagtilbud typisk kun fire timers sundhedsplejersketid om året. Det rækker lige til et forældremøde om kost eller søvn. Men der er ikke konkret forebyggelse i det," siger Lone Haahr Mogensen, og fortsætter:

"Det er både sørgeligt og uheldigt, hvis børn bærer vanskeligheder med sig op i børnehaven og måske videre ind i skolen, hvis tingene kunne være afhjulpet eller i hvert fald afdækket allerede i vuggestuen. Det er langt sværere at hjælpe et barn med en eller anden form for fejludvikling, hvis barnet har haft problemet gennem hele sin dagtilbudstid," siger Lone Haahr Mogensen.

På politisk dagsorden

Sundhedsplejerske Katja Münster Schrøder er fællestillidsrepræsentant for sundhedsplejerskerne i København, og hun har været med til at sætte politisk fokus på projektet. Hun peger sammen med Lone Haahr Mogensen på, at netop den meget tidlige indsats kan forebygge, at vanskeligheder når at vokse sig så store, at et barn ender som "en sag".

Derfor arbejder hun sammen med sundhedsplejen i Valby, Vesterbro og Kongens Enghave på at få projektet taget i større skala med flere institutioner og flere bydele i spil.

"Vi håber på, at det lykkes, for vi ser sundhedsplejen som en vigtig spiller i tanken om Mangfoldige Børnefællesskaber, hvor færre børn skal segregeres fra almenområdet. Det giver så meget mening at sætte ind med den allertidligste indsats. For de børn, der bøvler allerede i vuggestuen og ved overgangen til børnehaven, vil også være dem, der får det svært i skolen. Det er jo det samme nervesystem," siger Katja Münster Schrøder. ●

SYSTEMSTRESS OG MORALSK STRESS: NÅR VELFÆRDSSYSTEMET BELASTER BÅDE BORGERE OG ANSATTE

Debatindlægget er skrevet af Karin B Nissen, socialrådgiver, foredragsholder og forfatter til bogen SYSTEMSTRESS

Vores velfærdssystem er skabt for at hjælpe, men alt for ofte ender det med at gøre det modsatte. Systemstress rammer borgere og pårørende, når langvarig, kompleks og konfliktfyldt sagsbehandling gør dem mere syge, end de var til at begynde med. Samtidig udvikler offentligt ansatte moralsk stress, når de bliver tvunget til at følge regler, der strider mod deres faglighed og samvittighed. Det er ikke bare et spørgsmål om fejl og sjsk – problemet er selve systemets opbygning.

Mange tror, at systemstress primært skyldes forkerte afgørelser, misforståelser eller inkompetence. Men selv når alt foregår efter bogen, kan processen være så langsom, rigid og uigennemsigtig, at den i sig selv bliver en belastning.

Tag for eksempel en familie med et barn med handicap. De kæmper for at få hjælp, men mødes med krav om utallige dokumenter, skiftende sagsbehandlere og vurderinger, der tager måneder eller år. Selv hvis de i sidste ende får den hjælp, de har krav på, er prisen høj: Søvnløse nætter, stress, angst og en følelse af konstant kamp mod systemet.

Når borgere oplever, at deres indsats ikke gør en forskel, at de kan skrive, ringe, klage og argumentere uden at få andet end standardbeskeder retur, risikerer de at udvikle tillært hjælpeløshed. Det betyder, at de gradvist mister troen på, at de kan ændre deres egen situation. De opgiver at søge hjælp, undgår kontakt med myndighederne og bliver i værste fald mere syge eller marginaliserede.

Denne type stress er særlig farlig, fordi den ikke bare handler om den enkelte sag, men om borgerens overordnede forhold til samfundet. Når folk mister troen på, at systemet er der for dem, går det ud over både deres mentale sundhed og tilliden til velfærdsstaten som helhed.

Mange offentligt ansatte oplever moralsk stress, fordi de ikke kan gøre det, de ved, er fagligt rigtigt. Socialrådgivere, lærere, sygeplejersker og pædagoger arbejder under stramme økonomiske og juridiske rammer, der ofte tvinger dem til at træffe beslutninger, de selv finder uetiske.

Når en sagsbehandler må afslå hjælp til en borger, selvom vedkommende åbenlyst har behov for det, skaber det en indre konflikt. Over tid kan denne moralske stress føre til udbrændthed, høj personaleomsætning og en forråelse, hvor medarbejderne beskytter sig selv ved at lukke af for empatien.

Systemstress og moralsk stress er ikke uundgåelige bivirkninger af et velfærdssystem. De er et resultat af politiske prioriteringer. Hvis vi vil ændre det, kræver det:

- Mere gennemsigtighed og forudsigelighed i sagsbehandlingen, så borgere ved, hvad de kan forvente, og hvad næste skridt er.
- Kortere sagsbehandlingstider og færre unødige krav, så folk ikke fastholdes i en konstant kamp.
- Mere faglig frihed til offentligt ansatte, så de kan træffe beslutninger, der giver mening i den konkrete situation.
- Et opgør med den økonomisk motiverede forsigtighed, hvor myndigheder ofte afviser ansøgninger, fordi en bevilling vurderes som for dyr eller bindende, snarere end fordi borgeren ikke opfylder betingelserne.

Vores velfærdssystem skal ikke være en labyrint af frustrationer. Det skal være en støttefunktion, der arbejder for borgerne, ikke imod dem. Hvis vi ikke anerkender og bekæmper systemstress som en reel samfundsudfordring, risikerer vi, at tilliden til velfærdsstaten langsomt nedbrydes.

Det burde ikke være en kamp at få den hjælp, man har brug for. Men så længe vi accepterer et system, der skaber mere stress end støtte, vil systemstress og moralsk stress fortsat slide på både borgere og dem, der arbejder i systemet. ●

Kalender

6. maj

Stormøde med foredrag: Unge generationer på arbejde
For tillidsrepræsentanter, -suppleanter, arbejdsmiljørepræsentanter og ledere i LFS
09.30 – 12.30
Nørrebrohallen, Nørrebrogade 208, København N
Yderligere info via arrangementskalenderen på www.lfs.dk

14. maj

Årsmøde for almen ledersektion i LFS
09.00 – 12.30
LFS sal A
Yderligere info via arrangementskalenderen på www.lfs.dk

15. maj

Markering foran finansministeriet: Økonomi til mere velfærd
16.30 – 17.45
Rigsdagsgården 1, 1218 København K, Danmark

21. maj

Workshop om TRIO-tools
08.30 – 15.00
LFS sal A
Yderligere info og tilmelding via arrangementskalenderen på www.lfs.dk

22. maj

Faggruppeudvalgsmøde bemandede legepladser
18.00 – 22.00
LFS kantinen

23. maj

Faglig fredagsbar med bål og fællessang
16.30 – 22.00
LFS sal A
(Indgang via porten Sorøgade 6)

26. maj

Hovedbestyrelsesmøde
09.30 – 15.00
LFS sal A

27. maj

Almen bestyrelsesmøde
09.00 – 16.00
LFS sal A

Dagplejen bestyrelsesmøde
08.00 – 15.00
LFS sal D

10. juni

Specialbestyrelsesmøde
09.00 – 16.00
LFS sal A

13. juni

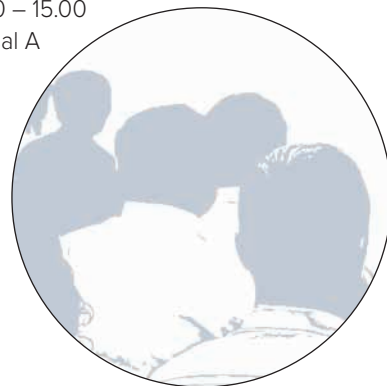
Sommerfest for tillidsvalgte i LFS
17.00 – 22.00
LFS
Yderligere info og tilmelding via arrangementskalenderen på www.lfs.dk

20. juni

Almen bestyrelsesmøde og sommerafslutning
09.00 – 15.00
LFS sal A

23. juni

Hovedbestyrelsesmøde
09.30 – 15.00
LFS sal A

24. juni

Dagpleje bestyrelsesmøde og sommerafslutning
08.30 – 13.00
LFS sal A

Udgivelsesplan 2025

Nummer	Deadline	Udgivelsesuge
4/2025	12. juni	26

Følg også din fagforening på de sociale medier

Facebook:
www.facebook.com/LFSfagforening

Instagram:
[lfsfagforening](https://www.instagram.com/lfsfagforening)

TJEK KALENDEREN PÅ LFS.DK

Tjek altid kalenderen på forsiden af www.lfs.dk, hvis du vil være sikker på at vide, hvad der foregår i LFS. Der kan opstå aktiviteter og møder efter, at bladet er sendt til tryk.

LFS Senior

Klubben for førtidspensionister – efterlønnere og pensionister

Medlemsmøder:

**Onsdag den 21. maj.
Skovtur**

Frederikssund Museum "Færgedammen" og Gerlev kro. Bussen kører fra Flintholm station, Grøndals Parkvej 81 kl. 10.

Brugerbetaling: kr. 250 for medlemmer og kr. 350 for gæster. Sidste betalingsdato 5. maj på bankkonto 5361-0000687637.

Faglige seniorer

Bemærk, at du som pensionist/efterlønner i LFS automatisk er medlem af Faglige Seniorer, som tilbyder foredrag og kurser.

Du kan se de enkelte aktiviteter og tilmelde dig via: www.fagligsenior.dk/aktiviteter/?kommune=København

Find seniorklubben på www.foa.dk/seniorklubben-lfs

Gratis foredrag 12. juni:

JAN KAMPMANN OM JOHN DEWEY

Dansk Pædagogisk Historisk Forening afholder et offentligt arrangement med professor Jan Kampmann, som fortæller om John Dewey.

Arrangementet finder sted den 12. juni 2025 klokken 17.00 – 19.00.

I løbet af 2025 udgiver Jan Kampmann et småskrift (en mindre bog) om John Deweys betydning for danske daginstitutioner.

Jan vil i sit oplæg belyse Deweys betydning for, involvering i og direkte initiativer i relation til daginstitutionsfeltet - i både historisk og aktuelt perspektiv.

John Dewey var ikke alene en pædagogisk tænker, men i høj grad engageret i institutions-, social- og samfundspolitiske forhold, hvilket placerede ham centralt i en bredere progressiv reformbevægelse i USA i første halvdel af det 20. århundrede. Oplægget vil se på, hvordan Dewey ikke

alene har historisk interesse, men i høj grad også kan inspirere vores forståelse af og fremadrettede perspektiver på aktuelle daginstitutionspædagogiske og institutionspolitiske problemstillinger. I den sammenhæng vil centrale pædagogiske og politiske begreber hos Dewey blive præsenteret og diskuteret i forhold til deres relevans i dag.

Sted: Dansk Pædagogisk Historisk Forening, Englandsvej 358, 2770 Kastrup

Alle er velkomne – og tag gerne venner eller kolleger med.

Tilmelding senest den 2. juni på mail: bestyrelsen@paed-hist.dk

Hvis du ønsker en sandwich til kr. 50,- så skriv det ved din tilmelding.

HJÆLPER BEDSTEMØDRE MERE MED BØRNE- BØRNENE, END BEDSTE- FÆDRE GØR?

Ja! Og ikke nok med det, de oplever også en betydelig lønnedgang, når det første barnebarn kommer til verden, fordi deres tilknytning til arbejdsmarkedet falder. Mens bedstefædrene stort set går fri.

Der er ikke noget nyt i, at ankomsten af en baby skaber kønsulighed på arbejdsmarkedet, men ny forskning viser, at det også er tilfældet på tværs af generationer: At når kvinder får et barnebarn, så daler deres arbejdsudbud mærkbart. Helt konkret oplever bedstemødre en lønnedgang på 3,8 procent de første fem år, efter deres barnebarn er kommet til verden og på ti procent ti år efter.

"Det er i omegnen af, hvad man også finder i andre

lande, der har lavet lignende undersøgelser. Forskellen er så, at man i de lande ikke har samme samfundsstruktur med fx barnets sygedage og omsorgsdage, som vi har i Danmark, og vi har også en høj andel af børn i dagtilbud modsat andre lande," siger Sarah Sander, som er økonom og postdoc på Institut for Psykologi på Københavns Universitet samt medforfatter på forskningsprojektet.

Bedstefædrene kommer naturligvis også på banen i forhold til børnepasning, men forskellen er bare, at når bedstefædrene passer børn, så er de sammen med bedstemødrene, mens bedstemødre oftere er alene om børnepas-

ningen. Derfor sker der altså en effekt på arbejdsmarkedet.

"Bedstemødre, der bor alene, oplever også en lønnedgang. Det er overraskende, fordi vi tænkte måske ikke, de ville have samme finansielle mulighed for det," siger Sarah Sander og tilføjer, at bedstefædre, der bor alene, ikke oplever en lønnedgang.

Et andet fund, hun og hendes forskergruppe gjorde, var, at der også er en forskel på mormødre og farmødre.

"Mormødre oplever større lønnedgang end farmødre. For farmødrene er lønnedgangen 3 procent de første fem år, mens det for mormødre er 4,3 procent de første fem år," fortæller Sarah Sander. ●

Foto: Unsplash

SANDT ELLER FALSK ?

Man kan have viden, som man troede, var helt rigtigt, men som i virkeligheden viser sig at være noget værre vrøvl. Myter udtrykker forestillinger om, hvorfor verden ser ud, som den gør, og hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Hvis du har en myte, som du vil have, at vi undersøger, så send en mail til lfsnyt@lfs.dk